

Soru Cevap
Duanın Fiziksel Etkileri
Ebu Abdullah Halef

Soru:

es Selamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berakâtuh Aziz Şeyhim.

*Dua konusunda çıkmaza girdiğim için bana yardımcı olacağınızı umuyorum. Kur'an'ı Kerim'de Allah Subhânehu ve Teâlâ, dua edenin duasına icabet edeceği geçti. Sünnet de er ya da geç duaya ya dünyada ya da ahirette icabet edileceğini açıkladı. **Hizb ut Tahrir, Hizb-ut Tahrir** Mefhumları kitabında duanın ruhi değeri gerçekleştirdiğini, ama etkisi ve sonuçlarının -sevabın- hissedilir olmadığını beyan etti. Burada benim sorum şudur: Allah Subhânehu ve Teâlâ dünyada duaya karşılık verebileceğini belirttiği halde nasıl duanın etkileri sevap ile sınırlı olabilir? Allah sizi korusun.*

Cevap:

Aleykum'us Selam ve Rahmetullahi ve Berakâtuh

Görünen o ki Mefhumlar kitabının 64 ila 65. sayfalarına işaret ediyorsun ve orada geçenlerin anlaşılması noktasında bir karışıklık olmuş. Zira orada, duanın belirli bir durum bağlamında olan "sevap" gibi somut olmayan neticeleri gerçekleştirdiği geçmektedir. Ayrıca şeri naslar, meselenin uygulama metodunun nasıl olacağını ortaya koymuştur. Fakat biz bunu kullanmadık bilakis sadece dua ile yetindik. Ayrıca kitapta, kalenin fethedilmesi ya da düşmanın öldürülmesi yönünde cihat ve dua ile ilgili bir örnek de verilmektedir... Bu dua halinin dışında olanlara gelince; Allah'ın izniyle onda, sevabın yanı sıra somut neticeler de ortaya çıkmaktadır. Aynen soruda varit olan Rasûl SallAllahu Aleyhi ve Sellem'in hadisinde geçtiği gibi. Meselenin daha da açıklığa kavuşması için Mefhumlar kitabının ilgili sayfalarında geçenlere bir göz atmak gerekiyor:

1- Kitabın 64. sayfasının başında şöyle geçmektedir: "Metoda müteallik şer'i hükümlerin delalet ettiği bu amelleri tetkik eden görür ki bunlar, somut neticeler gerçekleştiren maddî amellerdir ve bunlar, somut olmayan neticeler gerçekleştiren ameller değildir." Bu doğrudur. Zira deliller sonucunda metot amellerinin somut neticeleri gerçekleştirdiği ortaya çıkmaktadır.

2- Sonra kitap, yukarıda geçen metnin ardından kale veya şehrin fethedilmesi ya da düşmanın öldürülmesi halinde cihat ile dua arasında bir karşılaştırma yapmıştır. Dolayısıyla sadece duanın metottan olmadığını ve bu durumda cihadın metottan olduğunu söylemektedir. Bu da varit olan delillere göredir... Mefhumlarda şöyle geçmektedir: "Mesela; dua, ruhî kıymeti gerçekleştiren bir ameldir, cihat da ruhî kıymeti gerçekleştiren maddî bir ameldir. Lakin dua, maddî bir amel olsa da, somut olmayan bir netice gerçekleştirir ki bu sevaptır; dua yapanın kastı, ruhî kıymeti gerçekleştirmek olsa bile. Aksine cihat, düşmanlara karşı kıtaldır ve bu, somut bir netice gerçekleştiren maddî bir ameldir ki bu, bir kaleyi yahut bir şehri fethetmek ya da düşmanı öldürmek ve benzerleridir; mücahidin kastı, ruhî kıymeti gerçekleştirmek olsa bile..." Buradaki ilişkilendirme, düşmanların öldürülmesi ya da kalenin fethedilmesi anında dua ile cihat arasındaki bir ilişkilendirmedir...:

Sadece dua ile amel edildiğinde bu, somut olmayan bir netice gerçekleştirir ki buda sevaptır. Çünkü cihat halinde varit olan metot, cihat olup dua değildir. Dolayısıyla mevzu, bu meselede açıklanan metodun kullanılmadığı bir meselede kullanıldığı zaman dua arasında bir ilişkilendirmenin olmasıdır. Somut neticelere bir etkisi olmayan ve sadece sevabın gerçekleştiği diğer durumlarda yapılan dua ile bu durumun genelleştirilmesi caiz değildir! Çünkü bir önceki paragrafta seriattaki ameli metotla ilgili meselede alınmayacağı ve bunun yerine sadece duanın alınacağı geçmiştir. Zira duanın, somut olmayan bir neticesi vardır ki oda sevaptır.

Görünen o ki karışıklık, örneğin verildiği cümleden kaynaklanmaktadır. Zira şöyle geçmektedir: "Lakin dua, maddî bir amel olsa da, somut olmayan bir netice gerçekleştirir ki bu sevaptır..." Bazınız nezdinde cümlelerin, yani "cihat" naslarının geçtiği metot için alınmaksızın sadece kalenin fethedilmesinde ya da düşmanın hezimete uğramasında kullanılan belirli durumdaki örnek bağlamında "sevap" gibi sadece somut olmayan neticeleri gerçekleştiren her durumdaki duanın şeklinde geçen cümlelerin genel olduğu zannı oluşmuştur.

Sebeplere bağlanmakla birlikte yapılan duaya gelince; bunun neticelere etkisi vardır. Zira bu, Rasûl SallAllahu Aleyhi ve Sellem ile sahabeti Ridvânullahi Aleyhim'in üzerinde olduğu şeydir. Zira Rasûl SallAllahu Aleyhi ve Sellem, ordu hazırlarken ve çardağa girerken dua ederdi. Müslümanlar,

Kadisiye’de nehre dalmak için hazırlık yaparlarken Sad *RadiyAllahu Anh* Allah’a yönelerek dua ediyordu... Hakeza sadık müminler, hazırlık yaparlarken dua etmeye başlamaktadırlar. Ayrıca geçimi için büyük bir gayretle çalışan kişi de dua etmektedir. Yine öğrenci de çalışıp gayret göstermesine rağmen başarmak için Allah *Subhânehu ve Teâlâ*’ya dua etmektedir. Bu nedenledir ki Allah’ın izniyle bu duaların neticelere etkisi olacaktır. Mefhumlar kitabının 65. sayfasının sonu ile 66. sayfasının başında şöyle geçmektedir: “Fakat bilinmelidir ki metodun delâlet ettiği bir amel, somut neticeleri bulunan maddî bir amel olsa bile, bu amelin Allah’ın emirleri ve nehiyleri ile seyrettirilmesi ve onu Allah’ın emirleri ve nehiyleri ile seyrettirmekten kastın da Allah’ın Rıdvan’ı olması kaçınılmaz olduğu gibi, Müslüman üzerinde onun Allah Teâlâ ile olan bağını idrakin egemen olması da kaçınılmazdır. Böylece O’na, salâh ile, dua ile, Kur’an tilâveti ile ve benzerleri ile yakınlaşır. Kaldı ki Müslüman, zaferin Allah’ın indinden olduğuna itikat etmelidir. Bundan ötürü Allah’ın hükümlerinin infazı için; gönüllerde temerküz etmiş takvanın varlığı kaçınılmazdır, dua kaçınılmazdır, Allah’ın zikredilmesi kaçınılmazdır, bütün ameller yapılırken Allah ile bağın devamlılığı kaçınılmazdır.” Açıktır ki müminin, bütün amellerinde duayı, sebeplere bağlanmakla ilişkilendirmesi önemlidir. Zira bütün amellerin dua ve Allah ile bağın devamlılığı ile ilişkilendirilmesinin kritik önemini belirtmesi için “kaçınılmaz” kelimesinin defalarca tekrarlanması bu önemi artırmaktadır...

4- Sebeplere bağlanmakla birlikte duanın kullanılması, söylediğimiz şekildedir. Ta ki Rasûl SallAllahu Aleyhi ve Sellem, sahabeti *RadiyAllahu Anhum* ile müminler de böyle yapmışlardır. Zira bu ikisini ilişkilendirdiğimiz de bu ikisinin neticelere etkisi olacaktır Allah’ın izniyle. Ayrıca bu ikisinin birlikte kullanılması da İslam metoduna aykırı değildir. Bilakis İslami fikrin uygulanması için nasların açıkladığı metot olmaksızın sadece dua ile yetinmek İslam metoduna aykırıdır.

Mefhumlar kitabının 65. sayfasının ilk kısmında şöyle geçmektedir: “Bunun içindir ki İslam’ın fikrinin infazı murat edilen bütün amellerin, somut olmayan neticeler gerçekleştiren ameller haline getirilmesi tam bir ret ile reddedilir ve buna İslam’ın metoduna muhalefet olarak itibar edilir...” Yani “İslami fikrin uygulanması murat edilen **bütün amellerin**, somut olmayan neticeler gerçekleştiren ameller olması”, İslam metoduna aykırıdır. Ama bazılarının, “maddî hazırlık” gibi somut neticeler gerçekleştiren amellerle birlikte “belirli durumlardaki duanın” somut olmayan neticeler gerçekleştiriyor olmasına gelince; işte mühim olan şey budur. Zira bu, İslam metoduna da aykırı değildir.

5- Hakeza Mefhumlar kitabında dua hakkında geçenlerin iki durumu vardır:

Birincisi: Sadece fikrin uygulanmasını istemek, onun uygulama metodundan olmayıp sadece onun uygulanmasına dönük başka bir metodun olduğunu belirten metinlerdir. Mesela düşmanın öldürülmesi durumlarında sadece dua yapılması, savaş için bir ordu hazırlamaksızın fethetmek için kalenin önünde durmamız, dahası sadece dua etmemiz gibi. İşte bu durumdaki bir dua, “sevap” gibi somut olmayan neticelerden başka bir şey gerçekleştirmez.

İkincisi: Duanın sebeplerle ilişkilendirilmesine gelince; Bu kaçınılmaz bir durumdur. Zira bu durumda “dua ve sebeplere bağlanma” ortaklığı neticelere etki edecektir Allah’ın izniyle. “Mefhumlar kitabında”, dua hakkında başka durumlar için bir şey geçmemektedir. Bilakis bu, Ahmed’in Müsned’inde, Ebi el-Mütevekkil ’den oda Ebi Saîd’den Nebi SallAllahu Aleyhi ve Sellem’in şöyle buyurmuştuş şeklinde tahrîc ettiği genel hadisi de kapsamaktadır:

مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَدْعُو بِدَعْوَةٍ لَيْسَ فِيهَا إِيْمٌ، وَلَا قَطِيعَةٌ رَجِمَ، إِلَّا أَعْطَاهُ اللَّهُ بِهَا إِحْدَى ثَلَاثٍ: إِمَّا أَنْ تُعْجَلَ لَهُ دَعْوَتُهُ، وَإِمَّا أَنْ يَدَّخِرَهَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ. وَإِمَّا أَنْ يَصْرِفَ عَنْهُ مِنَ الشُّؤْمِ مِثْلَهَا قَالُوا: إِذَا نَكَّرَ، قَالَ: «اللَّهُ أَكْثَرُ **Herhangi bir Müslüman Allah’a, günahı içermeyen veya sılayı rahmi kesmekle ilgili olmayan bir dua ederse Allah ona, şu üç şeyden birini verir: Ya ona istediği şeyi hemen verir veya (mükafatını) ahirette (vermek) için saklar veya da yaptığı dua kadarıyla başına gelecek kötülüğü ondan uzaklaştırır.**” Dediler ki; o zaman biz, çok (dua) ederiz. Buyurdu ki: اللَّهُ أَكْثَرُ (Allah’ın rahmet hazinesi) **daha çoktur.**” Yani Allah *Subhânehu ve Teâlâ*, dua edene üç şeyden biriyle icabet etmektedir ki bunlardan biri de:

“Ona istediği şeyi hemen verir.” Şeklinde. İşte bu, somut bir neticedir.

6- Binaenaleyh Mefhumlar kitabında zikredilen durumun dışında duanın somut neticelerinin olması mümkündür. Zira hadis, üç şeyden birin de

“Ona istediği şeyi hemen verir” durumunu zikretmiştir ki bu, somut bir neticedir. Bunun benzeri, yağmur duasında da meydana gelmektedir. Zira bu, yağmurun yağması gibi somut neticelerin gerçekleştiği “bir duadır.” Aynı şekilde rukiyyede de meydana gelmektedir. Zira buda hastanın şifa bulması gibi somut neticeleri gerçekleştiren “bir duadır.” Ayrıca fiziksel hastalığın tedavisinde de meydana gelmektedir... Allah *Subhânehu ve Teâlâ*, darda kalan bir kişi

dua ettiğinde onun duasına icabet ederek kullarına ihsanda bulunması bu icabeti, Allah'tan başka ilah olmadığının burhanı kılmıştır. Tüm bunlardan açığa çıkmaktadır ki buradaki darda kalana icabet etmek, dünyada olmaktadır. Zira [المُضْطَرُّ] "darda kalma" kelimesi, dünyadaki bir ihtiyacın talep edilmesiyle ilgili mefhumun vasfıdır. Dolayısıyla icabet, Allah'ın izniyle somut olmaktadır. Allah *Subhânehu ve Teâlâ* şöyle buyurmuştur:

"أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْثِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ إِلَهًا مَعَ اللَّهِ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ" **Yoksa darda kalana kendine yalvardığı zaman karşılık veren ve (başındaki)sıkıntıyı gideren, sizi yeryüzünün hakimleri kılan mı? Allah'tan başka bir ilah mı var! Ne kadar da az düşünüyorsunuz!"** [Neml 62]

Nitekim Allah *Subhânehu ve Teâlâ* bize dua etmemizi emretmiş ve buna icabet edeceğini de vaat etmiştir.

"وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ" **Rabbiniz şöyle buyurdu: Bana dua edin, icabet edeyim.** [Mümin

60] Nitekim Rasûlullah *SallAllahu Aleyhi ve Sellem*, bu icabeti [إِخْدَى ثَلَاثٍ] "şu üç şeyden biri" şeklinde tefsir etmiştir ki bunlardan biri de somut bir neticedir. Tabii ki somut ya da somut olmayan neticelerin gerçekleşmesi, Allah *Subhânehu ve Teâlâ*'nın izniyledir.

Velhasıl:

Mefhumlarda geçenler aşağıdaki şekildedir:

A- Metot, somut neticeleri gerçekleştiren amellerdir.

B- Sadece dua ile kalenin fethedilmesi ya da düşmanın öldürmesi mevzusundaki cihadın arasının ilişkilendirilmesi... Dolayısıyla dua, burada somut bir neticeye götürmez. Bilakis sadece sevaba götürür. Zira tek başına o, kalenin fethedilmesinin ya da düşmanın öldürülmesinin metodu değildir...

C- İslami fikrin uygulanması murat edilen bütün amellerin, somut olmayan neticelere yol açan ameller olması, sahih değildir. Bilakis Allah *Subhânehu ve Teâlâ*'nın nusret vermesi için dua etmekle birlikte savaş için ordunun hazırlanması gibi somut neticeler gerçekleştiren amellerin somut olmayan neticeler gerçekleştiren amellerle mezcedilmesi mümkündür.

D- Dua, metot amellerini gerçekleştirirken Müslüman için zaruri bir durumdur. Rasûl *SallAllahu Aleyhi ve Sellem* ve sahabe *Rıdvânullahi Aleyhim'in* yaptıkları gibi. İşte bu, sevaptan öteye geçmeyen duanın durumu, yani cihadın olduğu bir mesele için şeri nasların açıkladığı metodun alınmaksızın kalenin fethedilmesi gibi olan bir mesele için sadece duanın kullanılması hakkında Mefhumlarda geçenlerdir. Diğer duaların durumlarına gelince; bu, Rasûl *SallAllahu Aleyhi ve Sellem*'in şu genel hadisinin kapsamında olan bir vaki'dir:

مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَدْعُو بِدَعْوَةٍ لَيْسَ فِيهَا إِثْمٌ، وَلَا قَطِيعَةٌ رَجِمَ، إِلَّا أُعْطَاهُ اللَّهُ بِهَا إِخْدَى ثَلَاثٍ: إِمَّا أَنْ تُعْجَلَ لَهُ دَعْوَتُهُ، وَإِمَّا أَنْ يَدَّجِرَهَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ، وَإِمَّا أَنْ يَصْرِفَ عَنْهُ مِنَ السُّوءِ مِثْلَهَا قَالُوا: إِذَا نُكِّرُ، قَالَ: «اللَّهُ أَكْثَرُ رَحْمَةً مِمَّا يَحْسَبُونَ» **Herhangi bir Müslüman Allah'a, günahı içermeyen veya sılayı rahmi kesmekle ilgili olmayan bir dua ederse Allah ona, şu üç şeyden birini verir: Ya ona istediği şeyi hemen verir veya (mükafatını) ahirette (vermek) için saklar veya da yaptığı dua kadarıyla başına gelecek kötülüğü ondan uzaklaştırır.** Dediler ki; o zaman biz, çok (dua) ederiz. Buyurdu ki: **اللَّهُ أَكْثَرُ رَحْمَةً مِمَّا يَحْسَبُونَ (Allah'ın rahmet hazinesi) daha çoktur.** [Ahmed] Bu hadiste Allah *Subhânehu ve Teâlâ*'nın, dua edenin ihtiyacının dünyada gerçekleştireceği açıklanmaktadır ki bu, somuttur. Ya da yaptığı dua kadarıyla başına gelecek kötülüğü ondan uzaklaştıracağı açıklanmaktadır ki buda somuttur. Ya da mükafatını ahirette vermek için saklayacağı açıklanmaktadır ki bu, somut değildir. Allah *Subhânehu ve Teâlâ*, azim fazilet sahibidir. Dolayısıyla O, Rahman ve Rahim olup kuluna duanın sevabıyla ikramda bulunduğu gibi duasına dünyada iken de icabet edecektir.

Kardeşiniz Ata İbn Halil Ebu Raşta

Facebook sayfasının linki:

<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=220629058105179>